

Prekentekest: Luk 1,26-38

Men da Elisabet var i sjette måned, ble engelen Gabriel sendt fra Gud til en by i Galilea som het Nasaret, til en jomfru som var lovet bort til Josef, en mann av Davids ætt. Jomfruens navn var Maria. Engelen kom inn til henne og sa: «Vær hilset, du som har fått nåde! Herren er med deg!» Hun ble forskrekket over engelens ord og undret seg over hva denne hilsenen skulle bety. Men engelen sa til henne:

«Frykt ikke, Maria! For du har funnet nåde hos Gud.

Hør! Du skal bli med barn og føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus.

Han skal være stor og kalles Den høyestes Sønn, og Herren Gud skal gi ham hans far Davids trone. Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid; det skal ikke være ende på hans kongedømme.»

Maria sa til engelen: «Hvordan skal dette kunne skje når jeg ikke har vært sammen med noen mann?»

Engelen svarte:

«Den hellige ånd skal komme over deg, og Den høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn.

Og hør: Din slektning Elisabet venter en sønn, hun også, på sine gamle dager. Hun som de sa ikke kunne få barn, er allerede i sjette måned. For ingen ting er umulig for Gud.» Da sa Maria: «Se, jeg er Herrens tjenestekvinne. La det skje med meg som du har sagt.» Så forlot engelen henne.

Slik lyder det hellige evangelium.

Preken

Et sted i fastetiden dukker hvert år opp den søndagen som er nærmest ni måneder før jul. Det er i dag. Maria budskapsdag kommer som en pause underveis på vår vandring i fastens tema som en gledens og begeistringens dag, men like fullt også som en dag nært knyttet til vår vandring i fastetiden fram mot påske. Alt henger sammen.

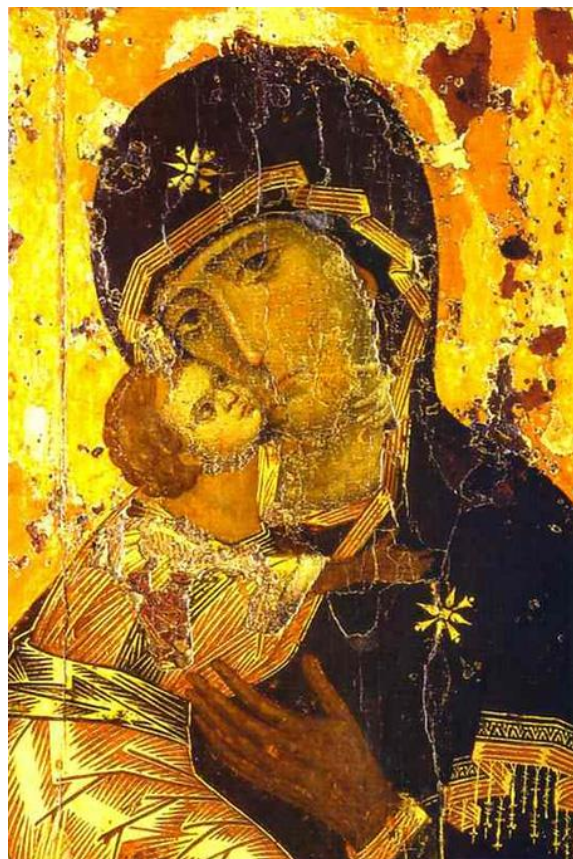
Barnet i mors liv har fra unnfangelsen av blitt regnet med av Gud. Derfor er det ikke bare fødselen som markeres og feires i kirken, men takk og lov med tanke på den tiden vi lever i, også unnfangelsen, det befruktete egget, det som utvikler seg og ganske straks er et foster underveis til fødsel, og som hele tiden er regnet med av Gud. I dag feirer vi unnfangelsen og vi feirer Maria.

Denne dagen har sin egen plass i trosbekjennelsen. Vi sier om Jesus Kristus: «Unnfanget ved Den hellige Ånd». Så hører vi om et uvanlig budskap og om en sjelden gjest. Vi snakket om denne bibelteksten i en cellegruppe eller bibelgruppe som jeg er med i. Det var forskjellige ting vi merket oss med i teksten. Noen av oss stanset opp ved starten. Hvordan ville vi reagert på å få et englebesøk? Jeg tror mange ville bli satt ut bare med opplevelsen. Det er nok ikke uten grunn at englene sier «frykt ikke». De englene vi leser om i bibelen er ikke noen små pinglete dekorengler, slike vi pynter med til jul, men mektige og store, og sikkert i utgangspunktet skremmende å få besøk av.

Maria ble ikke satt ut av dette besøket, men hun undret seg over hva engelens ord hadde å si. «Vær hilset, du som har fått nåde! Herren er med deg!» Det står at hun ble forskrekket over engelens ord og undret seg over hva denne hilsenen skulle bety.

Jeg tenker at vi kan tro om Maria at hun kom fra et godt hjem. Å komme fra et godt hjem hørte også sammen med å få en god oppvekst åndelig sett, som på den tiden betydde å bli opplært i det gamle testaments skrifter. Kanskje var hun en av dem som kjente de gamle profetord, og jeg tror det kan ha levd som en forventning i tiden om noe som en gang skulle skje, det som vi hørte fra profeten Jesaja, at den unge jenta skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel. Immanuel betyr «Gud med oss». I den første greske oversettelsen av det hebraiske Gamle testamentet står ung kvinne oversatt med jomfru. Det er slik naturlig å tenke seg at folket den gang forstod uttrykket «den unge jenta» synonymt med «jomfru», slik det er en tradisjon for å oversette uttrykket også på norsk.

Hvem var så den unge jenta jomfru Maria? Jo, hun var forlovet. Det var vanlig den gang, slik vi også ser det i dag i andre kulturer, at foreldre var sterkt inne i bildet med å skaffe ektefelle til sine barn. Kanskje Josef var tiltenkt henne lang tid i forveien, for alt vi vet. Det var, etter hva jeg har hørt, vanlig for jenter å gifte seg seksten år gamle. Da var de forlovet minst ett år i forveien. Kanskje Maria var på alder med ungdomsskoleelever i dag. I kunsten avbildes hun gjerne som en moden kvinne med mye livsvisdom. Om Maria vet vi ikke så mye. Men Gud har gjennom historien sett til hjertet mer enn til det ytre. Gud har mange ganger valgt ut den som er liten og ubetydelig i seg selv, for at det som Gud skal utrette

Icon av Theotokos of Vladimir (12th century)

så tydelig skal være av nåde. Maria hadde neppe så mye mer spennende historie bak seg enn det jevnaldrende hadde. Men hun fikk besøk av engelen og ble møtt med ordene: «Vær hilset, du som har fått nåde! Herren er med deg!» Maria merket seg ordene.

Skulle disse ordene bety at hun av alle var den utvalgte til denne store nåden, at det var nå det skjedde det som profeten Jesaja for lenge siden hadde sagt skulle skje? Immanuel-tegnet. Jomfruen som skulle bli med barn. Maria sa til engelen: «Hvordan skal dette kunne skje når jeg ikke har vært sammen med noen mann?» Hun var så merkelig til stede i det som skjedde. Hun ble spurt og hun ble hørt. Det ble hennes eget valg.

Engelen svarte: «Den hellige ånd skal komme over deg, og Den høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn.»

Lite visste den unge Maria om livet som lå foran henne, men hun ante nok at alt ble ikke lett. Hva med Josef og ekteskapet? Hva med hennes egen familie? Ville hun bli trodd? Spørsmålene var ganske sikkert mange, men beslutningen var tatt. Jomfru Maria har gjennom historien like til i dag vært et forbilde og eksempel for kvinner så vel som menn.

[Vitnesbyrd / intervju med kantor Solvor.](#)

1. Jeg har hørt at Maria budskapsdag er en dag du liker godt å markere i kirkeåret. Hvorfor?
2. Hva betyr Maria for deg?

[Prekenen fortsetter](#)

Maria har med rette vært både forbilde og inspirasjonskilde for kristne opp gjennom historien og like til i dag. Hun sa ja til dette store oppdraget, å bli mor til verdens frelser. Hennes eneste kjente innvending var: «Hvordan skal dette kunne skje når jeg ikke har vært sammen med noen mann?» Luk 1,34. De tankemessige utfordringene var og er store. Hvordan var jomfrufødselen mulig? Var barnet som ble født virkelig Guds Sønn, og dermed Gud fra evighet?

Bibelen er entydig på at barnet Maria fødte var Guds og Marias sønn. Tankemessig vil jomfrufødselen til alle tider være krevende. Vi kan vel knapt forstå, men snarere tro. Maria, Jesu mor stod trofast ved sin sønns side. Det siste vi hører om henne var at hun var blant de troende som trofast holdt sammen i Jerusalem i tiden etter Jesu himmelfart. Til disse hørte også apostlene. (Apg 1,14f.)

Men ikke alle trodde. Jomfrufødselen skulle bli trukket i tvil. Allerede tidlig i oldkirken kom det innvendinger. På to- og trehundretallet levde en prest som het Arius. Han fant det urimelig å tro at Jesus virkelig kunne være Guds sønn på ordentlig, og dermed Gud fra evighet. Han tenkte og lærte folket at både

Sønnen og Ånden var skapt og ikke evig. Oldkirken tok sterk avstand fra Arius og hans vranglære.

En av teologene som deltok i lærestriden etter Arius, har skrevet den salmen som står som den første i vår salmebok, «Folkefrelser, til oss kom». I år 385 skjedde det at keiseren i Rom bestemte at i påsken år 385 skulle en av kirkene i Milano lånes ut til arianerne, etterkommerne av Arius, de som altså stod for den læren at Jesus ikke var Gud fra evighet, omtrent det samme som Jehovas vitne lærer i dag. Kravet fra keiseren om at Arianerne skulle få låne en av kirkene ble avvist av kirken selv. Det samme skjedde året etter. På ny ble keiserens krav avvist.

Keiseren sendte så soldater for å innta kirken der Ambrosius og menigheten hadde samlet seg til gudstjeneste. Det fortelles at Ambrosius talte over teksten fra 1Kong 21 om Nabots vingård, som jo handler om en konges maktovergrep. Mens soldatene omringet kirken, sang menigheten lovsanger og gav ikke opp, selv om kirken ble beleiret i månedsvis.

I salmen «Folkefrelser, til oss kom», legger vi merke til at både lovsangen til Gud og læren om Jesus har plass. Det er som vi kjenner igjen den gamle Ambrosius fra den gang han holdt stand i kirken og sang lovsanger sammen med sin menighet for den rette lærers skyld. Han visste godt, den gamle Ambrosius, at falt læren om Jesus som sann Gud og sant menneske, ja så var det selve kristentroen man tapte.

Engelen hadde forsikret Maria: «Den hellige ånd skal komme over deg, og Den høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn.» Like tydelig synger vi i Ambrosius sin salme:

«Utan synd han boren er, som all synd for verdi ber.
Han er både Gud og mann, alle folk han frelsa kan.»

For dette at Guds Sønn kom til vår jord, skylder vi vår Himmelske Far uendelig stor takk. Nå, i inngangen til påske, la oss tenke på den veien Jesus gikk, og alle som har gått med ham i etterfølgelse og lydighet, alt fra Maria, Jesus mor som sa ja til å føde verdens frelser, til apostlene og kirkefedrene, kristne til alle tider, menn og kvinner, de vi har kjent og kjenner, de som levde før oss, og dem som kommer etter.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.